

Олег Романчук

СОЛОВЕЙКО З ОДНИМ КРИЛОМ

казка

ВИДАННЯ ЦЕНТРУ «ЕМАУС»
УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СОЛОВЕЙКО З ОДНИМ КРИЛОМ

Олег Романчук

СОЛОВЕЙКО З ОДНИМ КРИЛОМ

казка

Малювала Оленка Гижка

Літературне опрацювання Марусі Чайки

© Олена Гижка, ілюстрації, 2009
© Олег Романчук, 2009
ISBN 978-966-2168-14-3

Львів • Колесо • 2009

Історія ця трапилась колись у Великому Лісі. Ніхто не знає, як давно чи недавно те було: чи три тисячі років тому, чи сім днів від учора? А можливо, вона ще тільки станеться післязавтра?

Якось однієї весни побралася собі – звичайно, після щасливого женихання-парування – пара соловейків та звил в кущах побіля розлогого- старого дуба затишне гніздечко. Звили вони гніздечко, відклали яечко та стали чекати на свого первістка.

– Яке гарне вдалося нам яечко! Глянь-но на ці кольорові цятки, думаю, це маля буде особливим, – казала солов'їха соловейкові.

– Звісно, люба, ми будемо найщасливішими батьками в усьому Великому Лісі. Мені так кортить нарешті побачити наше пташатко та заспівати разом з ним! – відповідав соловейко та розливав від радості докруз свої щасливі трелі:

*Ой, тьох, тьох, витьох-тьох, тьох,
Пісню заспіваєм,
Ми на наше пташенятко
З любов'ю чекаєм...*

Та пісня радості лунала звечора до ранку кожної ночі, відколи солов'їне подружжя стало висиджувати яйце. Усі, що її чули: лісова звірина, мала та велика, люди з довколишніх сіл – тішились, що по довгій зимі знову чули солов'їний спів... І од тих пісень їхні серця ставали добріші та щасливіші...

Нарешті одного дня з яєчка почулося «тук-тук», а потім «трісь-трісь»...

– Швидше, любий, – загукала солов'їха до соловейка, боячись, що він пропустить таку важливу для усіх мить. І обое схилилися над гніздом в очікуванні.

– Тук-тук, – почулося знову, і за хвилину шкаралупка трісла і з неї визирнув потішний і милий жовтодзьобик. Від зворушення соловейки-батьки втратили дар мови: їхнє миле пташатко було нівроку гарне.

– Благословенною хай буде твоя пісня, синку! – врешті промовив соловейко-тато традиційні в солов'їному роді слова привітання для щойновилуплених жовтодзьобиків.

– Ми любимо тебе і підтримаємо у твоєму польоті, – додала від себе солов'їха-мама.

І пташа, немов би зрозумівши зміст отих слів, заворушилось і... враз батьки сахнулися – їхнє малятко мало лише одне крило! Засмучені посідали вони на край свого гніздечка, думаючи про долю свого дитяти.

– Як же він полетить у вирій? – розпачливо заломила крила солов'їха-мати.

– Як добуватиме собі їжу, коли не зможе літати? – бідкався соловейко-тато.

І довго б вони так журилися, та пискля врешті пропищало свої перші слова, які на мові жовтодзьобиків означають «хочу їсти!», і соловейко-тато отямився й полетів за поживою. Тільки в сивенькій голівці матері, що залишилася біля малого соловейчика, роїлися гіркі думи: про випробування, яке випало на їхню долю, про майбутнє їхньої пташиної родини, про те, як дістатися їм тепер такого недосяжного вирію...

Коли прилетів з поживою тато і став годувати пискля, за наступною порцією їжі полетіла мама. І так вони тепер чергувалися, не полишаючи своїх сумних дум.

Минали дні. Настало тепле літо. В усіх птахів попідростали пташенята. Тільки-от синочок-соловейко геть не хотів рости. Соловейки-батьки усі крила збили, літаючи та добуваючи щонайліпші солов'їні смаколики, аби їхній солов'яненко зміцнів та підріс – дарма: пташа чомусь погано росло й було дуже кволим. Коли надходив вечір, потомлені пташки примощувалися у гніздечку біля малого та, боячись щось сказати, так і засинали, забувши навіть про коліскову.

– Щось не чути вже наших соловейків, – казали хлопці, гуляючи з дівчатами ввечері за селом.

– Не чути, – відповідали дівчата та заводили сумної, а потім змовкали, бо чомусь не хотілося співати.

Так невесело минали літні дні. Чужі пташенята вже вбилися в пір'я та вчилися літати. Небо кликало й нашого соловейка. Високе, далеке Небо. І хоч батьки чомусь нічого про нього не казали, солов'ятко бачило, як вони злітали й затримувалися в повітрі – це було так гарно, – і захотіло спробувати й собі. А тут ще й сорока підросла і піддала охоти:

– Чого сидиш, нездаро, чи тобі крила зрослися, он уже все молоде-зелене небо міряє, а ти тут киснеш.

– Справді, всі? – тільки й перепитав розгублено солов'яненко, не образившись на тітку, але трохи з жалем, що ще не спробував неба.

І він вирішив діяти вже, в цю мить. Підстрибнув та розгорнув свої криленята... і ледь не беркицьнув з гнізда, бо світ йому, здавалося, заваляється набік від того, що ліве крило чомусь не розгортається і тягне донизу... Соловейчик ледве втримався незграбно за край гнізда, а потім ще раз спробував розпростерти крильце і... врешті зрозумів, що його у нього немає... Він – однокрилець! І ніколи – так підказувало йому його пташине чуття – не зможе покинути свого гнізда! Ось тому батьки й не вчили його літати! Сумно і безнадійно глянув він цього разу на Небо...

А тим часом зближався час Великого Збору, на який пташині пари приводили своє пернате потомство, щоб познайомити зі зграєю, з котрою мали рушати у далекий вирій. Та щоб показати їхню готовність до першої в житті далекої мандрівки, а вкінці почути вирішальне слово Проводиря Соловія. Тож батьки з усією відповідальністю готували свої пташині чада до цієї події, чепурили, вчили етикету та розповідали, хто кому брат, сват, а хто сові тітка. А ще про всякі перелітні пригоди, про дивовижний ирій та хвостатих істот на двох ногах, які завиграшки досягають найвищих дерев і висять на хвостах. І так вони собі торохтіли в приемних приготуваннях...

Тільки в сім'ї наших соловейків зі страхом чекали цього вирішального дня. Порозмисливши, подружжя вирішило, що на Збір полетить один соловейко-тато, що він розповість про їхнього сина та чекатиме, що скаже на те Великий Провід.

Ніколи ще солов'їха-мати не чекала так повернення свого соловейка так, як тоді. Повернувся він сумний-пресумний та довго мовчав, не наважуючись сказати найгіршого. Врешті, коли син заснув, соловейко-тато промовив:

– Великий Збір постановив, що то не птах, в якого не має двох крил, отож наш син не птах і взагалі невідомо що. З цього випливає, що він не може належати до зграї. А ще сказали, що це погана прикмета, коли згряя приймає когось інакшого, ніж усі.

– Але ж ми не покинемо його тут одного на зиму! Він же без нас пропаде! – з болем вигукнула солов'їха-мати.

– Ні, не покинемо! – твердо відповів соловейко-тато і... враз відчув як з глибини його маленьких грудей проривається до неба тамована увесь цей час Пісня... Пісня, про яку вони забули, якої вже, здається, вічність не співали, сама полилася з пташиних грудей над кущами, до вершини дуба і ген-ген по Великому Лісі. Вона зачепила як живу струну вірну соловейкову дружину, і та підхопила її, і соловейки співали разом до самого ранку: Ф'юр-ф'юр-ф'юрі-і-і, тьох-тьох-тьох... Вони навіть не помітили, як збудився і зачаровано їх слухав солов'яненко. Спів соловейків-батьків зовсім не був подібний на пронизливі крики сойки чи ворони, ні на зозулині кукання, ані цвірінькання горобців, такого він ще ніколи не чув. А ті виспівували свій сум, свій біль, тугу і свою любов... І коли над лісом врешті зійшло сонце, в очах обох було щось нове, в них світилася рішучість їхньої любові та нова сила життя.

An illustration of a forest scene. In the upper left, three small brown birds are perched on a branch with red leaves. Three more birds are flying in the blue sky above. In the center, a spotted deer with large antlers stands on a red ground. To its right, a brown bear with a white muzzle stands looking towards the deer. In the foreground, a light blue rabbit sits on the red ground. The background features stylized trees with blue trunks and red leaves, set against a yellow and orange landscape under a blue sky.

А малому солов'яненку так сподобався той спів, що він охоче став підспівувати батькам, і тепер їхня спільна пісня лунала щонаочі понад лісом, селом, під небесами: Тьох-тьох-тьох-тьох-ф'ї-ф'ї... «Що за чудо?! – казали звірі та люди, зачаровано слухаючи той спів. – Солов'ї співають під осінь, та так гарно, як не співали навесні?» Та пісня була чудом і для самого солов'ятка – бо з нею душа його могла летіти високо-високо, у Небо...

І дивина – від того часу соловейко став швидко рости і міцніти. Він відчував себе невимовно щасливим, бо відкрив у собі щось неймовірне – дар пісні, тож постійно співав, співав, а коли не співав, то тішився, що може співати.

І тільки коли в небі пролітали пташині ключі, наш соловейко сумовито виводив:

*Пташки-пташки, пташенята,
Візьміть мене на крилята...*

А соловейки-батьки проводжали птаство, співаючи вслід:

*Ой летить-летить, дороги глядять
Та з далекої сторони
Через море, через доли
Додому верніть.*

Знали-бо, що не можуть полетіти, що попереду люта зима, та любили свого синочка-соловейка так гаряче, що навіть не відчували, як щораз холоднішими ставали дні та ночі. Вони з розумінням дивилися один одному в очі, готові любити і співати до останньої миті, допоки зима не скує кригою їхню пісню та серце...

An illustration of three small brown and white birds perched on a tree branch. One bird is on the left, and two are on the right. The tree has a nest in the center, several white flowers with yellow centers, and some red berries. The background is a soft, hazy landscape with a blue sky and a white ground.

А Зима того року прийшла, як завжди, несподівано – уночі. Стара жінка із крижаним серцем щороку вкривала все сніжним покривом, даючи відпочити землі й деревам. Тільки цього разу, коли вона крадучись зайшла в ліс, ніч приготувала їй несподіванку. Замість мертвої тиші пришколої природи Зима почула дивовижний спів, якого ще ніколи не чула. Їй здавалося, що щось починає стукати в її грудях. Стара, мов заворожена, пішла на чарівні звуки, і коли з усім своїм холодом добрела до самотнього гніздечка біля дуба, то влякла на місці: в гніздечку витьохкували, не бачачи нічого навколо, троє малесеньких сивеньких пташок. Їй вистачило б тільки доторкнутися, щоб ті перетворилися у мовчазні бурюльки, та вона лише присіла на пеньку, боячись сильніше дихнути, аби не сполохати їхньої пісні, яка тепер стала витьохкувати-битися усередині неї, зі щемом ламаючи кригу навколо її серця. І було в тій пісні щось таке, од чого теплом наповнилось її серце, а на старому зморшкуватому обличчі з'явилася усмішка... Забувши про свої обов'язки, баба Зима розгубила всі ключі від віхол і морозів – чи, може, вони розтанули, – та стала дивилася на цей світ приязніше та лагідніше, ніж досі. І було того року зимової пори тепло, як ніколи... Увесь час співали солов'ї, і ніхто не замерз від стужі – ні звірі, ні птахи, ні люди... А деякі дерева навіть удруге зацвіли...

І Весна поспішила. Прийшла і, пестячи землю золотими сонячними променями, замаїла все навколо пишним квітом та зелом. Соловейки-батьки взялися розбудовувати своє гніздечко, і вже невдовзі солов'їха-мама висиджувала в ньому нове яечко, соловейко-тато носив їй їжу, а наш соловейко без спочинку співав пісень. Настав день, коли яечко сказало «тук-тук», а потім «трісь-трісь»... І з нього нарешті вилупилося нове жовтодзьобе пискля. З двома крильцями. Виколисана на гілочках шипшини під солов'їні співи та в любові найближчих, солов'їна доня швидко рос-

ла, легко навчилася літати, без угаву до всіх щебетала, через що знайшла собі багато друзів серед птаства та лісових звірів.

– Заспівай нам, Щебетушко, – просили вони. Щебетуха співала їм свою улюблену:

*Ой, тьох, тьох, витьох-тьох, тьох,
Соловей щебече,
Він свою всю родину
До гніздечка кличе.*

А далі казала:

– Але ви ще не чули мого брата-соловейка. Я відведу вас до нього, бо він не літає.

Так Щебетуха-солов'ївна збирала та приводила до рідного гніздечка слухачів, а наш соловейко влаштовував для них концерти. Приходили на ті концерти і олені, що своїми розкішними рогами торкалися дуба, й олениці, вухаті зайці, зелені жабенята, веселий їжачок, прудкі вивірки, вуйко Бурмило й інші лісові звірята. А що вже птаства різного збиралося: фраєрок-дятел, чорняві шпачки, старий одуд, верескливі сойки, всіх годі й злічити. Так солов'яненко, не покидаючи свого гніздечка, познайомився майже з усіма мешканцями Великого Лісу. Багато з них стали його друзями та приходили до нього вже не лише на концерти, а й просто так. І тоді вони робили разом усе, що тільки можуть робити друзі: розповідали різні лісові історії, а також про свої витівки і пригоди, вигадували усілякі небилиці, пустували, тішилися – їм було добре разом.

Тим часом минало літо, настав день Великого Збору. Але цього разу усі пташки, що потоваришували із соловейком, заступилися за свого друга. «Ми будемо нести його почергово, ми не можемо залишити друга!» – в один голос вигукнули вони, і пташиний провід відступив перед їхньою однастайністю та прийняв соловейка з одним крилом до спільноти.

Соловейки-батьки плакали від щастя, Щебетушка від радості без упину щебетала, а синок-соловейко ніяк не міг повірити, що він полетить у вирій. Та згодом всі їхні почуття злилися в злагодженому хорі, і по лісі залунала пісня щастя: Ф'ї-ф'ї-ф'ї-тьох-тьох-тьох... Так витьохкували не їхні голоси, так співали їхні серця.

– Він справді щасливий! Він знайшов стільки друзів, і так гарно співає! – врешті гордо промовив до дружини батько-соловей.

– У нас чудові діти! – схиливши голову на плече чоловікові, промовила солов'їха.

А друзі-пташки тим часом змайстрували для нашого соловейка з галузок ноші, хитромудро скріпили їх, щоб той не випав, прив'язали мотузки та вирішили наперед випробувати їх. Отож соловейко стрибнув з гніздечка у цей «літачок», який тримали в повітрі пташки, і ті легко здійнялися в небо. Солов'яненкові дух забило від захвату, коли повітряні хвилі ударили йому в груди, коли перед ним відкрилися безмежні небесні простори, а від старого дуба залишилася внизу чорна цятка. Він не міг ні співати, ні слова сказати, десь відізнався на цей лет корінці його крил, і однокрилий пташок відчув підсвідому потребу розправити їх. І як тільки він це зробив, ноші перехилися і він випав.

Тепер соловейко, звісно, летів сам, чи правильніше, падав донизу, незграбно б'ючи крилом та ніби чіпляючись за небесні ниті, і серця батьків, що сиділи на дубі, тьохнули з переляку, а крила самі понесли їх назустріч синові. Та друзі-пташки миттю злетіли донизу, підхопили солов'яненка на ноші та щасливо доправили до гніздечка. Тато і мама соловейки суворо наказали синові не розправляти крил, якщо він хоче долетіти до вирію. Пташки ж натомість вирішили попрацювали над надійністю їхнього повітряного засобу, зробивши з нього щось подібне до кошечка.

Тільки після цієї пригоди наш соловейко повірив, що зможе залишити рідне гніздечко, шипшинові кущі, старий дуб, Великий Ліс... і вперше заспівав пісню прощання:

*Ой, тьох, тьох, витьох-тьох, тьох,
Вирій відлітаєм,
Не сумуй, рідненький Лісе,
На весні вертаєм...*

І всі, хто залишався зимувати, прийшли попрощатися із соловейками та побажати їм щасливої дороги. Прийшли й красені олені, що своїми розкішними рогами торкалися дуба, й безрогі олениці, вухаті зайці, зелені жабенята, веселий їжачок, прудкі вивірки, вуйко Бурмило та інші лісові звірята. Пташки, які відлітали пізніше, і фраерок-дятел, горобці-бешкетники, тітка-ворона, всіх й не перелічити. Дуб ніжно шелестів їм: Ш-ш-шас-с-ли-ли-во-о-о... І соловейки налаштувалися в путь.

От і день відлітання настав. Пташина зграя помітно переживала, бо переліт заповідався цілком незвичний. І чим загрожує нехтування всіх прикмет, ніхто достеменно не знав. Та ось Проводир здійнявся в небо, а за ним по черзі стали злітати інші пташки, соловейко-тато, мама, Щебетуха-солов'ївна і нарешті двоє пташок з нашим соловейком у кошичку. Великий Ліс щораз то більше віддалявся, віддалявся і врешті цілком зник, а попереду відкривалося море простору, який треба було здолати маленькими пташиними крильми. Соловейко спочатку летів мовчки, боячись слово сказати, аби знову чогось не накоїти своїм друзям, але згодом освоївся в небі і, бачачи такий широкий світ, поля, моря і гори, не витримав і став співати:

*Пташки-пташки, пташенята
Взяли мене на крилята,
Й летимо у вирій ми,
До незнаної землі.
Три-лі, три-лі, три-лі-лі...*

Пісня надихала пташок. Самі вони ніколи не співали, коли летіли у вирій, зберігаючи сили для лету. Тож охоче несли поперемінно співучого кошичка, відчуваючи якусь особливу радість від того, що можуть дбати не лише про себе, а й ще про когось. Можливо, саме тоді пташина зграя відчула силу єдності і взаємної підтримки. А наш соловейко співав, він не міг не співати, бо був щасливий, співав від безмежного щастя і щирої вдячності своїм друзям. І завдяки цьому їхній переліт був, як ніколи, радісним і легким.

Нарешті Проводир звелів птаству сідати й оголосив, що вони прилетіли. Потомлена зграя сіла на Великому Лузі, думаючи про відпочинок не лише для своїх крил, а й для лапок та дзьобиків, які несли додаткову ношу. Тільки старий Соловій, провідник зграї, здійнявся у небо, щоби побути на самоті й подумати про все, що сталося. Коли він врешті повернувся, то, скликавши всіх, промовив: «Пташина громадо, я довго міркував і прийшов до думки, що, мабуть, у природі не буває помилок і кожен із нас такий, яким він є, кожен має своє, дуже важливе покликання.

В нашій спільноті має бути місце для кожного, і всі ми маємо турбуватися один про одного. Соловейко з одним крилом допоміг усім нам збагнути найголовніше: те, що робить птаха справжнім птахом, – то не сила крил і величина дзьоба, а та пісня, що живе у нього в серці!»

Того дня на Великому Лузі у пташиній громаді було велике святкування з піснями і танцями... Того дня на Великому Лузі розквітло багато нових квітів... Вони цвітуть там і досі. А в пташиній родині й досі переповідають дітям своїм і дітям дітей свої історію про соловейка з одним крилом і співають пісні в пам'ять про радість того дня... І від тих пісень увесь світ стає добрішим і щасливішим...

Олег Романчук

СОЛОВЕЙКО З ОДНИМ КРИЛОМ

казка

Літературне опрацювання Марії Чайки
Літературна редакція Марії Чайки та Мирослави Приходи
Художнє оформлення та макетування Олени Гижі

УДК 159.922.76:37-056.26
ББК 88.56
Р 69

Романчук Олег

Р 69 Соловейко з одним крилом: Казка / Романчук О., іл. Гижя О. — Львів: Колесо, 2009. — 24 с.
ISBN 978-966-2168-14-3

Ця казка про соловейка з одним крилом, як й усяка інша, насправді розповідає про наш людський світ, про сім'ї, в яких є діти з особливими потребами, про те непросте випробування справжньою любов'ю, через яке вони проходять. А водночас і всі ми з вами, бо це від нас залежить, як їм житиметься у цьому світі, якою буде їхня життєва дорога.

Отож наша казка адресована не лише дітям з особливими потребами та їхнім рідним, але й широкому колу читачів – маленьких і великих, – бо всі ми є частинкою цього великого світу, у якому так важливо, щоб кожен знайшов своє місце, щоб пісня кожного таки пролунала і була почута.

ББК 88.56

Формат 60x84/8. Папір крейдяний. Гарнітура Garamond.
Друк офсетний. Тираж 2000 примірників.

Видавець: Фізична особа-підприємець Підлісний Юрій Теодорович
ypidlisn@yahoo.com

ISBN 978-966-2168-14-3

9 789662 168143